DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
8. juni 1995 *

I sag C-451/93,

angående en anmodning, som Landessozialgericht für das Saarland i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Claudine Delavant

mod

Allgemeine Ortskrankenkasse für das Saarland,

adciterede i hovedsagen: Valérie og Stéphanie Delavant,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 1, litra f), artikel 2, stk. 1, artikel 3, stk. 1, artikel 19, stk. 1, litra a), og artikel 19, stk. 2, samt artikel 20 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som kodificeret i Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6),

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, F.A. Schockweiler, og dommerne G.F. Mancini, C.N. Kakouris (refererende dommer), J.L. Murray og G. Hirsch,

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Claudine, Valérie og Stéphanie Delavant ved Gerhard Schmidt-Delavant

— Kongeriget Belgien ved conseiller adjoint Patrick Duray, Den Juridiske Tjeneste, Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel, og Udviklingssamarbejde, som befuldmægtiget

— Forbundsrepublikken Tyskland ved Ministerialrat Ernst Röder og Regierungsrat Bernd Kloke, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— Den Franske Republik ved sous-directeur Catherine de Salins, Udenrigsministeriets direction des affaires juridiques, og attaché principal d'administration centrale Claude Chavance, sammesteds, som befuldmægtigede

— Kongeriget Nederlandene ved juridisch adviseur A. Bos, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Christopher Docksey, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat Bernd Schulte, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Sozialrecht, München,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. februar 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 15. oktober 1993, indgået til Domstolen den 25. november 1993, har Landessozialgericht für das Saarland i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 1, litra f), artikel 2, stk. 1, artikel 3, stk. 1, artikel 19, stk. 1, litra a), og artikel 19, stk. 2, samt artikel 20 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som kodificeret i Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, herefter benævnt »forordningen«).

2 Spørgsmålet er rejst i forbindelse med en retssag mellem en fransk statsborger, Claudine Delavant, og Allgemeine Ortskrankenkasse für das Saarland (herefter benævnt »AOK«) angående hendes børns ret til naturalydelser.

3 Claudine Delavant har lønnet beskæftigelse i Frankrig (Metz) og er som følge heraf tilsluttet Caisse primaire d'assurance maladie de Metz. Hun er gift med en tysker og parret har to mindreårige døtre. Familien er bosat i Tyskland (Saarbrücken).

4 Forordningens artikel 19 bestemmer om denne situation:

»1. En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, der er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat, og som opfylder betingelserne i den kompetente stats lovgivning for ret til ydelser, i givet fald ved iagttagelse af bestemmelserne i artikel 18, har i den stat, hvor han er bosat, ret til følgende ydelser:

a) naturalydelser, der for den kompetente institutions regning ydes af institutionen på bopælsstedet i henhold til den for denne institution gældende lovgivning, som om den pågældende var forsikret dér

...

2. Bestemmelserne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på familiemedlemmer, der er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat, for så vidt de pågældende ikke er berettiget til disse ydelser i medfør af lovgivningen i den stat, på hvis område de er bosat.

...«

5 I forordningens artikel 1 forklares en række udtryk, som anvendes i ovenstående bestemmelse:

— Udtrykket »familiemedlem« betyder enhver person, der betegnes eller anerkendes som familiemedlem eller betegnes som hørende til husstanden i den lovgivning, hvorefter ydelserne udredes [artikel 1, litra f)].

— Udtrykket »bopæl« betyder sædvanligt opholdssted [artikel 1, litra h)].

— Udtrykket »den kompetente institution« betyder den institution, som den pågældende er tilsluttet på tidspunktet for indgivelse af begæringen om ydelser [artikel 1, litra o), nr. i)].

— Udtrykket »bopælsstedets institution« betyder den institution, som har kompetence til at udrede ydelser på det sted, hvor den pågældende er bosat, i henhold til den lovgivning, som gælder for den nævnte institution, eller, såfremt en sådan institution ikke findes, den af den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat udpegede institution [artikel 1, litra p)].

— Udtrykket »den kompetente stat« betyder den medlemsstat, på hvis område den kompetente institution befinder sig [artikel 1, litra q)].

6 Det fremgår af sagens akter, at AOK oprindeligt afslog at betale udgifterne i forbindelse med en hospitalsindlæggelse af et af Claudine Delavant's børn under henvisning til hendes mands indkomstniveau, men at AOK efter en klage og en fornyet beregning af indkomsten indvilligede i at betale. Derimod efterkom AOK ikke Claudine Delevant's anmodning om en erklæring om, at hendes børn har ret til naturalydelser fra AOK i dennes egenskab af bopælsstedets institution, som om de var forsikret dér, og uafhængigt af forældrenes indkomst.

7 AOK henviste til støtte for afslaget til § 10, stk. 3, i Sozialgesetzbuch, Fünftes Buch, Gesetzliche Krankenversicherung (den sociale lovbog, femte bog, lovbestemt sygeforsikring, herefter benævnt »SBG V«), der ifølge AOK fandt anvendelse på den foreliggende sag i medfør af forordningens artikel 19 og artikel 1, litra f). Efter den nævnte bestemmelse i SBG V er børn af forsikrede personer ikke omfattet af forsikringen, når den forsikredes ægtefælle — forudsat slægtskab med børnene — ikke er tilsluttet den lovbestemte sygeforsikring, og ægtefællens samlede, månedlige indkomst normalt overstiger en tolvtedel af den årlige arbejdsindtægtsgrænse og normalt er højere end den forsikredes samlede indkomst. I denne sag er Claudine Delavant's mand dækket af en privat sygeforsikring, fordi hans indkomst normalt overstiger den grænse, som er fastsat i den omhandlede lovgivning, og normalt er højere end hans kones.

8 Efter at Sozialgericht für das Saarland ikke havde givet Claudine Delavant medhold i den sag, hun anlagde til prøvelse af denne afgørelse, ankede hun sagen til Landessozialgericht für das Saarland. Hun har navnlig påberåbt sig forordningens artikel 19, stk. 2, hvoraf hun mener, det fremgår, at også hendes børn har ret til naturalydelser fra AOK for den franske institutions regning, og at bestemmelser i intern tysk ret ikke må begrænse denne ret på grundlag af forældrenes indkomst. Claudine Delavant har endvidere gjort gældende, at den franske institution i øvrigt i flere år har godtgjort ydelser, der er blevet udredet i Tyskland, uden at interessere sig for hendes mands indkomst.

9 Ifølge Landessozialgericht er det klart, at forordningens artikel 19, stk. 2, sammenholdt med artikel 1, litra f), henviser til den tyske sociallovgivning, og at den relevante bestemmelse i denne lovgivning, nemlig § 10, stk. 3, i SBG V, bl.a. gør den sociale sikring af den forsikredes familiemedlemmer betinget af forældrenes indkomst.

10 Den nationale ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt anvendelsen af den omhandlede bestemmelse er forenelig med fællesskabsretten. Retten har herved for det første

bemærket, at denne bestemmelse ganske vist ikke indeholder noget, der fører til forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, men at spørgsmålet, om børnene er omfattet af den sociale sikring, i den foreliggende sag er afhængigt af kurssvingninger, nemlig af kursen på den franske franc over for D-mark, som indvirker på forholdet mellem Claudine Delavant's og hendes mands indkomster. Retten har dernæst peget på, at forordningens formål er at give grænsearbejdere og deres familiemedlemmer bedre vilkår. I den foreliggende sag er der imidlertid tale om en forringelse, idet Claudine Delavant i henhold til de tyske regler må betale et nyt bidrag, for at hendes børn kan blive omfattet af den lovbestemte sygeforsikring i Tyskland.

11 På baggrund af disse betragtninger har Landessozialgericht für das Saarland udsat sagen og anmodet Domstolen om at besvare følgende præjudicielle spørgsmål:

»Indeholder artikel 1, litra f), nr. i), artikel 2, stk. 1, artikel 3, stk. 1, artikel 19, stk. 1, litra a), og artikel 19, stk. 2, samt artikel 20 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, et retsprincip, der forbyder medlemsstaterne — i tillæg til de betingelser, som børnene personligt skal opfylde — at gøre adgangen for biologiske børn af en grænsearbejder, der er forsikret i en anden medlemsstat, til at være omfattet af en social sikringsordning afhængig af størrelsen af grænsearbejderens ægtefælles indkomst?«

12 Af spørgsmålet fremgår, at den forelæggende ret lægger til grund, at den lovgivning, som i henhold til forordningens artikel 19 skal finde anvendelse for at afgøre, om arbejdstagerens familiemedlemmer har ret til naturalydelser, er lovgivningen i familiens bopælsstat og ikke lovgivningen i arbejdstagerens beskæftigelsesstat, hvor den institution befinder sig, som sidstnævnte er tilsluttet. Dette giver anledning til, før det præjudicielle spørgsmål behandles, at undersøge, hvorvidt denne antagelse kan lægges til grund.

13 Indledningsvis bemærkes, at efter forordningens artikel 13, stk. 2, litra a), er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, principielt omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område.

14 Dette princip er — for så vidt angår sygeforsikring — blevet gennemført ved forordningens artikel 19. Således fremgår det af artikel 19, stk. 1, at en arbejdstager, der er bosat i en anden medlemsstat end beskæftigelsesstaten, er omfattet af lovgivningen i sidstnævnte stat for så vidt angår betingelserne for at erhverve ret til ydelser. Når en sådan ret er erhvervet, har arbejdstageren i sin bopælsstat, og for beskæftigelsesstatens regning, ret til naturalydelser, der ydes af institutionen på bopælsstedet, med de begrænsninger og på de betingelserne, som er foreskrevet i den for institutionen gældende lovgivning, som om arbejdstageren var forsikret dér.

15 I henhold til artikel 19, stk. 2, finder bestemmelserne i stk. 1 endvidere tilsvarende anvendelse på familiemedlemmer, der er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat, som defineret ovenfor, for så vidt de pågældende ikke er berettiget til sygeforsikringsydelser i medfør af lovgivningen i bopælsstaten. Heraf følger, at familiemedlemmer — bortset fra i sidstnævnte tilfælde — er omfattet af lovgivningen i beskæftigelsesstaten for så vidt angår betingelserne for, at de kan erhverve ret til ydelser; når en sådan ret er erhvervet, har de — for beskæftigelsesstatens regning — ret til naturalydelser, der ydes af institutionen på bopælsstedet med de begrænsninger og på de betingelserne, som er foreskrevet i den for denne institution gældende lovgivning.

16 Denne fortolkning bekræftes af artikel 17 i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71, som kodificeret i forordning nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), der bestemmer:

»For at opnå naturalydelser i medfør af forordningens artikel 19 skal arbejdstageren ... lade sig selv og sine familiemedlemmer registrere ved bopælsstedets institution og herved forevise dokumentation for, at han har ret til disse naturalydelser for sig selv og sine familiemedlemmer ...«

17 Ifølge den forelæggende rets fortolkning af artikel 19, stk. 2, som støttes af den belgiske, den tyske, den nederlandske, og den franske regering samt Kommissionen, henviser det omhandlede stykke til artikel 19, stk. 1, for så vidt angår personer, der i forvejen anerkendes som medlemmer af arbejdstagerens familie. Spørgsmålet om, hvorvidt en person skal anerkendes som familiemedlem, afgøres i henhold til forordningens artikel 1, litra f), af den lovgivning, hvorefter ydelserne udredes, dvs. bopælsstatens lovgivning. Ifølge denne fortolkning kan artikel 19, stk. 2, derfor kun påberåbes af personer, der ville blive anset som medlemmer af arbejdstagerens familie i henhold til bopælsstatens lovgivning, såfremt arbejdstageren var tilsluttet den lovbestemte sygeforsikring i denne stat.

18 Denne fortolkning kan ikke lægges til grund. Forordningens artikel 1, litra f), vedrører ikke betingelserne for, at en arbejdstagers familiemedlemmer er forsikrede eller erhverver ret til sygeforsikringsydelser, men henviser blot til den lovgivning, hvorefter ydelserne udredes, for så vidt angår spørgsmålet om, hvilke personer der anses for familiemedlemmer.

19 På grundlag af det anførte skal den nationale rets spørgsmål besvares med, at forordningens artikel 19, stk. 2, skal fortolkes således, at såfremt en arbejdstager sammen med sine familiemedlemmer er bosat i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor han har beskæftigelse, og efter hvis lovgivning han er forsikret i henhold til forordningen, fastsættes betingelserne for, at arbejdstagerens familie-

medlemmer erhverver ret til naturalydelser fra sygesikringen, ligeledes af lovgivningen i beskæftigelsesstaten, for så vidt de ikke er berettiget til disse ydelser i medfør af lovgivningen i bopælsstaten.

Sagens omkostninger

20 De udgifter, der er afholdt af den belgiske, den tyske, den nederlandske og den franske regering samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Landessozialgericht für das Saarland ved kendelse af 15. oktober 1993, for ret:

Artikel 19, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som kodificeret i Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, skal fortolkes således, at såfremt en arbejdstager sammen med sine familiemedlemmer er bosat i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor han har beskæftigelse, og efter hvis lovgivning han er forsikret i henhold til forordningen, fastsættes betingelserne for, at arbejdstagerens familiemedlemmer erhver-

ver ret til naturalydelser fra sygesikringen, ligeledes af lovgivningen i beskæftigelsesstaten, for så vidt de ikke er berettiget til disse ydelser i medfør af lovgivningen i bopælsstaten.

Schockweiler Mancini Kakouris

Murray Hirsch

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 8. juni 1995.

R. Grass
Justitssekretær

F.A. Schockweiler
Formand for Sjette Afdeling